

VASPVT

Valstybinė akreditavimo
sveikatos priežiūros veiklai tarnyba
prie Sveikatos apsaugos ministerijos

BRANGIOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS TECHNOLOGIJOS

BRANGŪS DIAGNOSTINIAI RENTGENO PRIETAISAI 2017 M.

SVEIKATOS TECHNOLOGIJŲ SKYRIUS

2018

IŽANGA

Vykdydama nacionalinę sveikatos politiką bei remdamasi Pasaulio sveikatos organizacijos rezoliucijos „Sveikatos priežiūros technologijos“ (WHA60.29) rekomendacijomis Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Akreditavimo tarnyba) nuo 2010 m. liepos 1 d. renka ir sistemina duomenis apie Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigose naudojamas brangias sveikatos priežiūros technologijas.

Brangioms sveikatos priežiūros technologijoms priskiriamos medicinos priemonės (pozitronų emisijos tomografai, linijiniai greitintuvai, magnetinio rezonanso tomografai, gama kameros, angiografai, kompiuteriniai tomografai, mamografai, diagnostinės rentgeno ir diagnostinės ultragarsinės medicinos priemonės (prietaisai) (toliau – prietaisai)), kurių įsigijimo kaina su PVM (įskaitant priedus) viršija 28.962 eurus ir su kuriomis teikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos visiškai ar iš dalies apmokamos iš PSDF biudžeto lėšų.

Akreditavimo tarnybos renkami duomenys apie brangias sveikatos priežiūros technologijas, apima **pagrindinę informaciją** apie medicinos priemones: tipas/ modelis, serijos/ partijos nr., CE ženklas, gamintojas, pagaminimo, įsigijimo ir naudojimo pradžios datos ir **papildomus duomenis** apie brangias sveikatos priežiūros technologijas: technines charakteristikas, naudojimo intensyvumą (laiką), atliekamų tyrimų (procedūrų) skaičių, įsigijimo ir naudojimo išlaidas.

Sveikatos priežiūros įstaigų pareiga teikti duomenis ir jų teikimo tvarka yra reglamentuota Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-383 „Dėl medicinos prietaisų instaliavimo, naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija 2016-02-17 įsakymas Nr. V-27) ir Akreditavimo tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. T1-954 „Dėl duomenų apie naudojamus medicinos prietaisus registravimo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija 2016-04-20 įsakymas Nr. T1-613).

SANTRAUKA

Šioje analizėje apžvelgiamos Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigose naudojamos brangios sveikatos priežiūros technologijos – brangūs diagnostiniai rentgeno prietaisai (toliau – DRP) – ir analizuojami su šių technologijų naudojimu susiję duomenys, remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-383 „Dėl medicinos prietaisų instaliavimo, naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija 2016-02-17 įsakymas Nr. V-27) ir Akreditavimo tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. T1-954 „Dėl duomenų apie naudojamus medicinos prietaisus registravimo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija 2016-04-20 įsakymas Nr. T1-613). Remiantis šiais teisės aktais, renkami ir analizuojami duomenys apie **brangius diagnostinius rentgeno prietaisus**, kurių įsigijimo kaina su PVM (įskaitant priedus) viršija 28.962 eurus ir su kuriais teikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos visiškai ar iš dalies apmokamos iš PSDF biudžeto lėšų. Brangūs diagnostiniai rentgeno prietaisai pagal technines charakteristikas gali būti stacionarūs arba mobilūs (1), analoginiai arba skaitmeniniai (2), universalūs, C lanko sistemos, dantų panoraminiai, dantiniai arba fluorografai (3).

Analizės metodika. Atliekant brangių DRP 2017 m. apžvalgą, buvo išanalizuoti viešųjų ir privačių sveikatos priežiūros įstaigų (SPI) nustatyta tvarka pateikti duomenys. Vertinant šių priemonių naudojimo intensyvumo vadovaujamosi Akreditavimo tarnybos direktoriaus patvirtintais brangių sveikatos priežiūros technologijų naudojimo intensyvumo vertinimo rodikliais (2017 m. vasario 24 d. įsakymas Nr. T1-283 „Dėl brangių sveikatos priežiūros technologijų naudojimo intensyvumo vertinimo rodiklių“). Papildomai buvo remiamasi Lietuvos statistikos departamento, Radiologinės ir elektromagnetinės pramonės Europos Koordinavimo komiteto (COCIR) ir Kanados radiologų asociacijos rekomendacijomis.

Rezultatai. 2017 m. Lietuvos SPI buvo naudojami 388 brangūs DRP. 1 mln. gyventojų teko vidutiniškai 138,1 prietaisai. Daugiausia brangių DRP buvo Vilniaus apskrityje (130 DRP; 34 %). Vidutinis brangių DRP eksploatacinis amžius 2017 m. Lietuvoje – 9,3 m. Bendras Lietuvos brangių DRP pasiskirstymas pagal eksploatacinio amžiaus kategorijas 2017 m. neatitiko COCIR rekomendacijų. Lietuvoje iš esmės naudojama santykinai per daug brangių DRP, kurių eksploatacinis amžius 6–10 m. ar daugiau kaip 10 m. ir santykinai per mažai brangių DRP, kurių eksploatacinis amžius yra ne daugiau kaip 5 m.

2017 m. su 388 brangiais DRP buvo atlikti 2.737.300 tyrimai. Daugiausiai tyrimų atlikta Vilniaus (27,5 %) ir Kauno (24 %) apskrityse.

Iš 2017 m. naudotų brangių DRP daugiau nei pusę (61 %) sudarė stacionaraus tipo, o likusi dalis (40 %) mobilaus tipo DRP. Pagal funkcinį tipą didžiausią brangių DRP dalį sudarė universalūs DRP (65,7%) ir C lanko sistemos (28,6 %).

SANTRUMPOS

COCIR – Radiologinės ir elektromagnetinės pramonės Europos Koordinavimo komitetas (angl. *European Coordination Committee of the Radiological, Electromedical and Healthcare IT Industry*);

DRP – diagnostiniai rentgeno prietaisai;

Eurostat – Europos Sąjungos statistikos agentūra;

LSMU – Lietuvos sveikatos mokslų universitetas;

OECD (EBPO) – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*);

PSO – Pasaulio sveikatos organizacija;

SPĮ – sveikatos priežiūros įstaiga;

Akreditavimo tarnyba – Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos (VASPVT);

VšĮ – viešoji įstaiga.

TURINYS

IŽANGA.....	2
SANTRAUKA	3
SANTRUMPOS	5
LENTELIŲ SĄRAŠAS.....	7
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS.....	8
I. BRANGŪS DRP LIETUVOS SPĮ.....	9
1. BRANGIŲ DRP SKAIČIUS LIETUVOJE.....	9
2. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL APSKRITIS	9
3. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL PAGAMINIMO METUS	11
4. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL ĮSIGIJIMO METUS	11
5. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL EKSPLOATACINĮ AMŽIŲ	12
6. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL TECHNINES CHARAKTERISTIKAS	14
7. NAUDOJIMO INTENSYVUMAS (TYRIMŲ IR NAUDOJIMO VALANDŲ SKAIČIUS)..	15
8. BRANGIŲ DRP ĮSIGIJIMO KAINA	18
BRANGIŲ DIAGNOSTINIŲ RENTGENO PRIETAISŲ NAUDOJIMO LIETUVOS SPĮ IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	20
LITERATŪRA.....	22

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Brangių DRP skaičius Lietuvos SPI (2017 m.).....	9
2 lentelė. Lietuvos brangių DRP eksploatacinio amžiaus vertinimas pagal COCIR rekomendacijas	13
3 lentelė. Brangiais DRP atliktų tyrimų skaičius (2017 m.)	16
4 lentelė. Pagrindinių DRP tipų tyrimų skaičius per metus	17
5 lentelė. DRP naudojimo intensyvumo vertinimas.....	18

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Brangių DRP skaičius apskrityse (2017 m.)	10
2 pav. Brangių DRP pasiskirstymas 100.000 gyv. apskrityse (2017 m.).....	10
3 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal pagaminimo metus (2017 m.).....	11
4 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal įsigijimo metus (2017 m.).....	11
5 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal eksploatacinio amžiaus grupes (2017 m.)	13
6 pav. Brangių DRP eksploatacinio amžiaus (metais) vidurkis apskrityse (2017 m.).....	14
7 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal tipą (2017 m.)	14
8 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal veikimo tipą (2017 m.)	15
9 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal funkcinį tipą (2017 m.).....	15
10 pav. Brangių DRP tyrimų skaičius apskrityse (2017 m.).....	16
11 pav. Brangių DRP tyrimų skaičius tenkantis 1 tūkst. gyventojų (2017 m.).....	17
12 pav. Vidutinė brangių DRP naudojimo trukmė (val.) per mėnesį (2017 m.).....	18

I. BRANGŪS DRP LIETUVOS SPI

1. BRANGIŲ DRP SKAIČIUS LIETUVOJE

Akreditavimo tarnybos duomenimis, 2017 m. buvo naudojami 388 brangūs DRP, iš jų 371 DRP – viešosiose SPI, o privačiose SPI – 17 brangių DRP.

Naujai instaliuoti. 2017 m. pradėta eksploatuoti 16 DRP – 6 stacionarus universalūs DRP, 6 mobilūs C lanko sistemos, 2 mobilūs universalūs ir 2 kaulų tankio nustatymo DRP.

Nurašyti. 2017 m. nutrauktas 10 DRP naudojimas.

Laikinai nenaudojami. 2017 m. dėl techninių priežasčių laikinai nebuvo naudoti 4 DRP: VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninėje (2004 m.), VšĮ Kauno klinikinėje ligoninėje (2002 m.); VšĮ Klaipėdos universitetinėje ligoninėje (1990 m.) ir VšĮ VU ligoninės Žalgirio klinikoje (2006 m.)

Remiantis Lietuvos statistikos departamento gyventojų skaičiaus duomenimis [1], 2017 m. **1 milijonui šalies gyventojų teko vidutiniškai 138,1 brangūs DRP** (1 lent.).

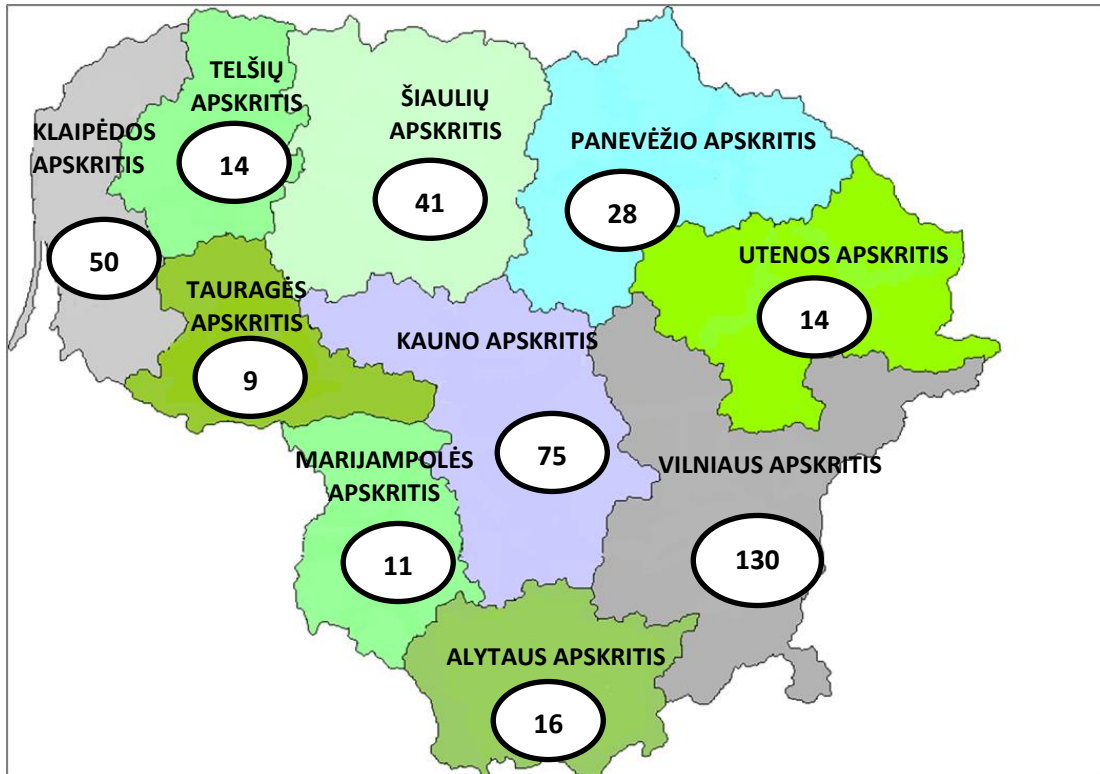
1 lentelė. Brangių DRP skaičius Lietuvos SPI (2017 m.)

Rodikliai	SPI		Iš viso
	Viešosios	Privačios	
Brangių DRP skaičius Lietuvos SPI	371 (96 %)	17 (4%)	388 (100 %)
Brangių DRP skaičius/1 mln. gyv.	132,0	6,0	138,1
Brangių DRP skaičius/100 tūkst. gyv.	13,2	0,6	13,8

2. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL APSKRITIS

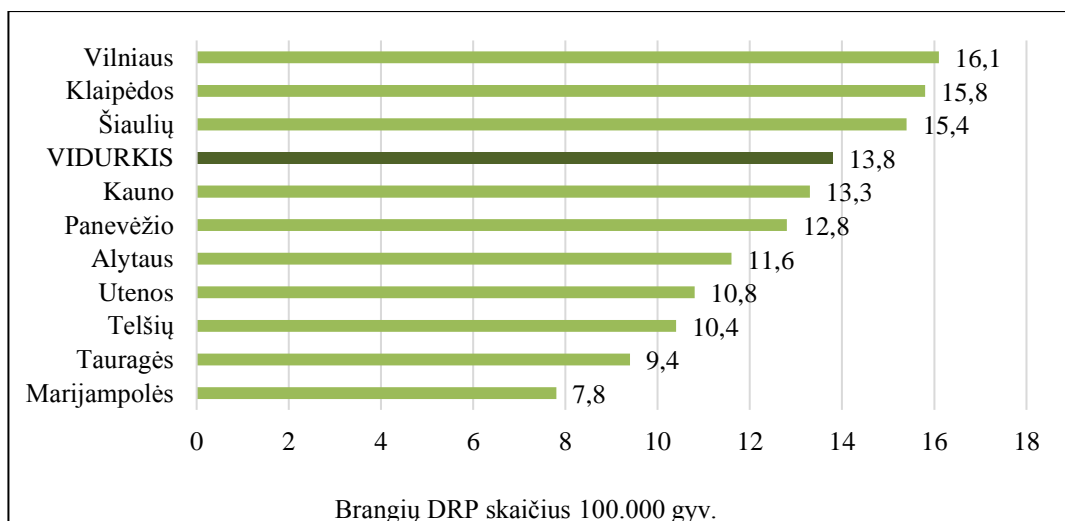
Akreditavimo tarnybos duomenimis, 2017 m. brangūs DRP buvo naudojami visose apskrityse (1 pav.). Daugiausia jų buvo didžiosiose apskrityse: Vilniaus (130 DRP; 33,5 %) ir Kauno (75 DRP; 19,3 %).

1 pav. Brangių DRP skaičius apskrityse (2017 m.)

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis apie Lietuvos gyventojų skaičių [1] Lietuvoje 2017 m. teko vidutiniškai 13,8 brangūs DRP 100.000-ių gyventojų (1 lent.). Didžiausias brangių DRP ir gyventojų skaičiaus santykis buvo Vilniaus apskrityje (2 pav.). Daroma prielaida, kad tam įtakos turi demografiniai veiksniai (didelis gyventojų skaičius, gyventojų tankumas) bei išvystytas tretinio lygio ir specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų tinklas. Pažymėtina, kad konkrečioje apskrityje esantys brangūs DRP yra prieinami (t.y., jomis gali būti teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos) ne tik tos vienos apskrities gyventojams (2 pav.).

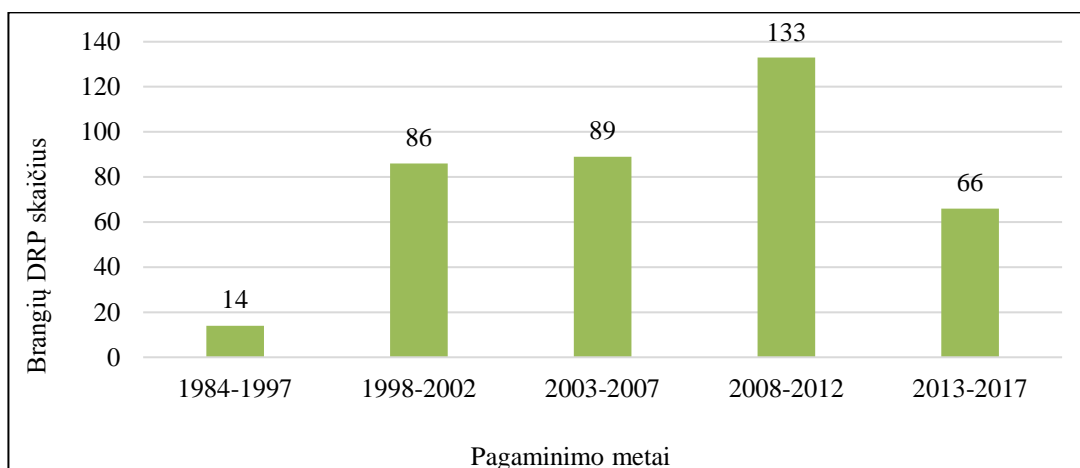
2 pav. Brangių DRP pasiskirstymas 100.000 gyv. apskrityse (2017 m.)

3. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL PAGAMINIMO METUS

Akreditavimo tarnybos duomenimis, 2017 m. buvo naudojami brangūs DRP, kurių beveik pusė (189 DRP; 49 %) pagaminti prieš daugiau kaip 10 metų (1984–2007 m.), trečdalis (133 DRP; 34 %) – prieš 6–10 m. (2008–2012 m.) ir 66 DRP (17 %) pagaminti per pastaruosius 5 metus (2013–2017 m.) (3 pav.).

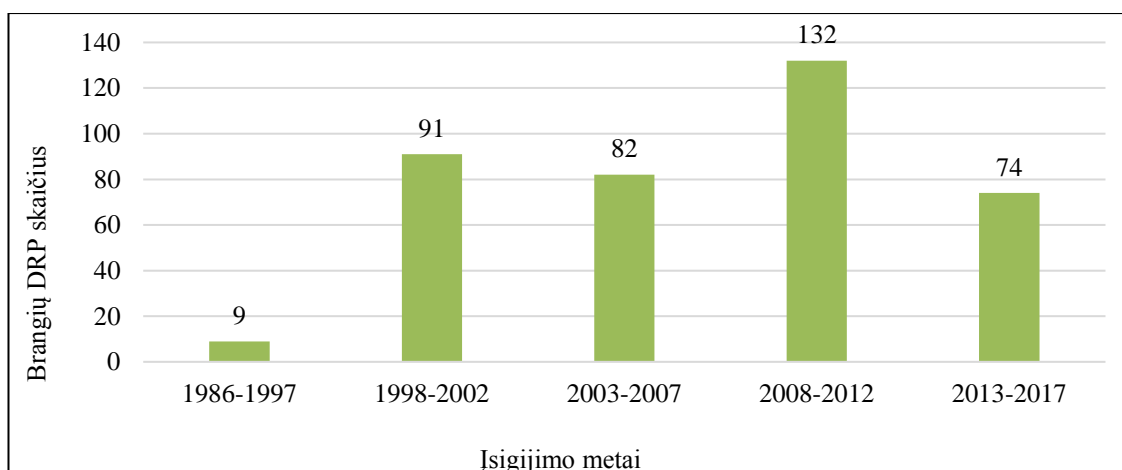
3 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal pagaminimo metus (2017 m.)

4. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL ĮSIGIJIMO METUS

Iš 2017 m. naudotų brangių DRP, 74 prietaisai (19 %) buvo įsigyti per pastaruosius 5 m. (2013–2017 m.). Trečdalis (132 DRP; 34%) visų brangių DRP įsigyti prieš 6–10 m. (2008–2012 m.) ir beveik pusė (182 DRP; 47 %) įsigyti prieš 10 m. ir seniau (4 pav.).

4 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal įsigijimo metus (2017 m.)

5. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL EKSPLOATACINĮ AMŽIŲ

Metodika. Eksploatacinis amžius skaičiuotas pagal Kanados sveikatos informacijos instituto (angl., *Canada Institute for Health Information*) taikomą metodiką, kai iš ataskaitinių metų (šiuo atveju 2016 m. gruodžio 31 d.) atimama brangaus DRP naudojimo pradžios data [2]. Akreditavimo tarnyba atkreipia dėmesį, kad kai kurios SPI nepateikė tikslių prietaiso naudojimo pradžios duomenų, todėl kai kurių prietaisų apskaičiuotas eksploatacinis amžius yra apytikslis.

Reikšmė. Ilgesnio (didesnio) eksploatacinio amžiaus (senesni) prietaisai siejami su didesne nepageidaujamų įvykių ir techninių gedimų rizika, atsarginių dalių trūkumu, didesnėmis remonto ir techninės priežiūros išlaidomis, mažesne tyrimų vaizdinimo kokybe, didesne pacientų apšvita jonizuojančiąja spinduliuote [2]. Kita vertus, pažymėtina, kad prietaisų techninis atnaujinimas arba naujų prietaisų įsigijimas taip pat susijęs su didelėmis pradinėmis investicijomis ir didesniais kvalifikaciniais reikalavimais sveikatos priežiūros specialistams [2].

Kanados radiologų asociacija [2] pritaria, kad **bendra** rekomendacija dėl medicinos prietaisų eksploatavimo trukmės – iki **10 metų**, bet pažymi, kad priklausomai nuo radiologinio prietaiso rūšies ir jo naudojimo intensyvumo (pvz., mažai naudojant prietaisą) bei tinkamai vykdant techninę priežiūrą, galima pailginti naudingą ir saugų prietaiso eksploatavimo (tarnavimo) laiką, tačiau ne daugiau kaip iki **15 metų** (maksimali riba).

Atsižvelgiant į Kanados radiologų asociacijos rekomendaciją dėl maksimalios radiologinio prietaiso eksploatavimo trukmės ribos, Lietuvoje 2017 m. buvo 57 DRP prietaisai viršijantys rekomenduojamą eksploatavimo laiką.

Radiologinės ir elektromagnetinės pramonės Europos Koordinavimo komitetas (COCIR, angl. *European Coordination Committee of the Radiological, Electromedical and Healthcare IT Industry*) rekomenduoja, kad ne mažiau kaip 60 % naudojamų medicinos prietaisų būtų ne senesni kaip 5 m., iki 30 % – 6–10 m. senumo ir iki 10 % – senesnių kaip 10 m. [3].

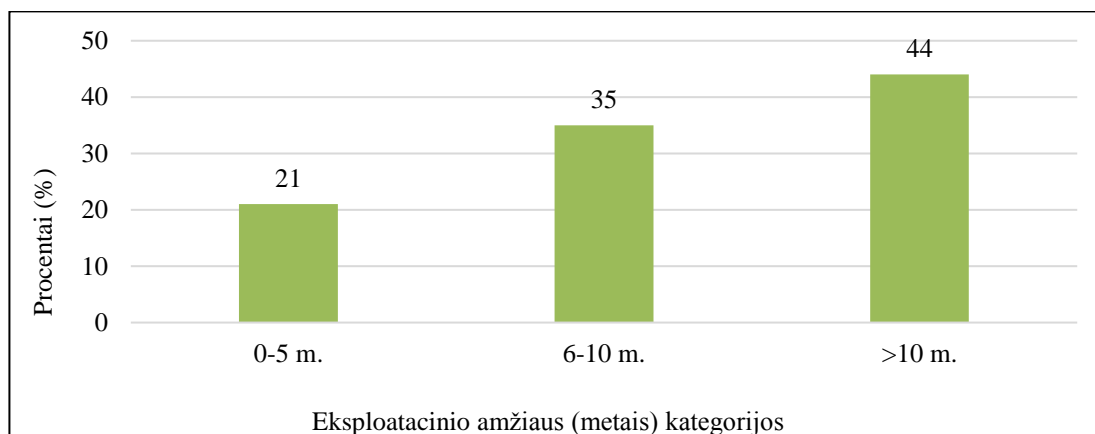
Iš 2017 m. naudotų brangių DRP, 21 % eksploatacinis amžius buvo 0–5 metai, 35 % – 6–10 m. ir 44 % brangių DRP buvo senesni nei 10 m. (2 lent.).

2 lentelė. Lietuvos brangių DRP eksploatacinio amžiaus vertinimas pagal COCIR rekomendacijas

Eksploatacinio amžiaus rodikliai	Pagal COCIR rekomendacijas	Brangūs DRP Lietuvoje (2017 m.)	Vertinimas
0–5 m.	≥60 %	21 %	Neatitinka (nesiekia rekomenduojamos ribos)
6–10 m.	<30 %	35 %	Neatitinka (viršija rekomenduojamą ribą)
>10 m.	<10 %	44 %	Neatitinka (viršija rekomenduojamą ribą)

Vertinant brangių DRP eksploatacinį amžių Lietuvoje pagal COCIR bendras rekomendacijas medicinos priemonių eksploataciniam amžiui, nustatyta, kad brangių DRP pasiskirstymas Lietuvoje iš esmės neatitinka COCIR rekomendacijų (2 lent.). Lietuvoje iš esmės naudojama santykinai per daug brangių DRP, kurių eksploatacinis amžius 6–10 m. ar daugiau kaip 10 m. ir santykinai per mažai brangių DRP, kurių eksploatacinis amžius yra ne daugiau kaip 5 m. (5 pav.).

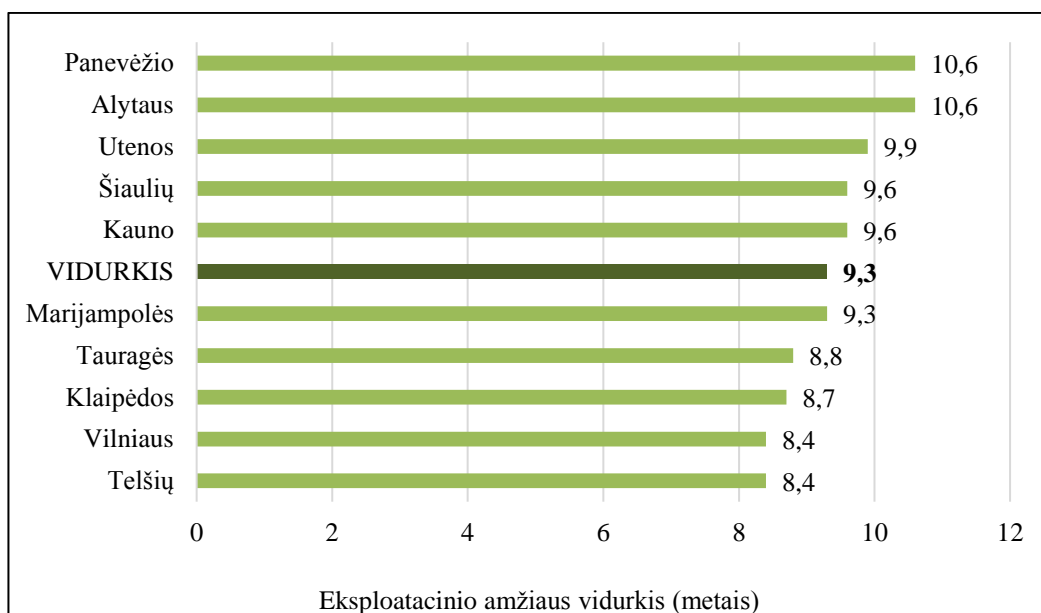
5 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal eksploatacinio amžiaus grupes (2017 m.)

Vidutinis brangių DRP eksploatacinis amžius Lietuvoje. Akreditavimo tarnybos duomenimis, 2017 m. Lietuvoje naudojamų brangių DRP eksploatacinio amžiaus **vidurkis** buvo **9,3 metų** (6 pav.).

Vidutinis brangių DRP eksploatacinis amžius apskrityse. 2017 m. vidutiniškai seniausi brangūs DRP buvo naudojami Panevėžio ir Alytaus apskrityse (vidurkis 10,6 m.). Vilniaus ir Telšių apskrityse buvo naudojami santykinai naujausi (vidurkis 8,4 m.) brangūs DRP (6 pav.).

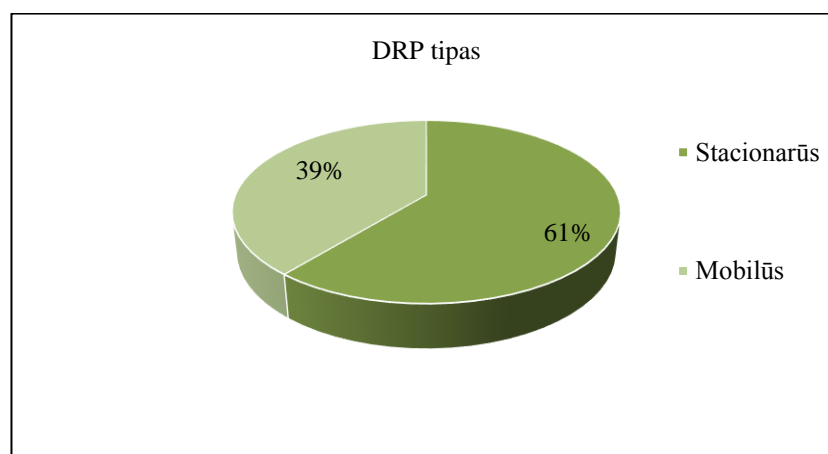
6 pav. Brangių DRP eksploatacinio amžiaus (metais) vidurkis apskrityse (2017 m.)

6. BRANGIŲ DRP PASISKIRSTYMAS PAGAL TECHNINES CHARAKTERISTIKAS

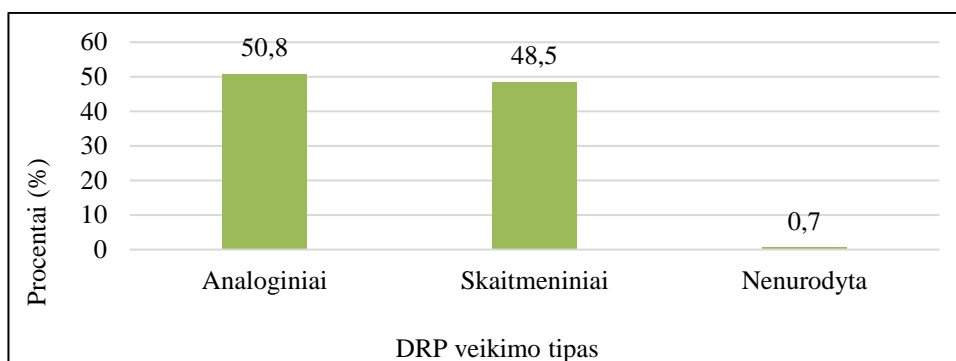
Iš 2017 m. naudotų brangių DRP daugiau nei pusę (61 %) sudarė stacionaraus tipo ir likusi dalis (39 %) mobilaus tipo DRP (7 pav.).

7 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal tipą (2017 m.)

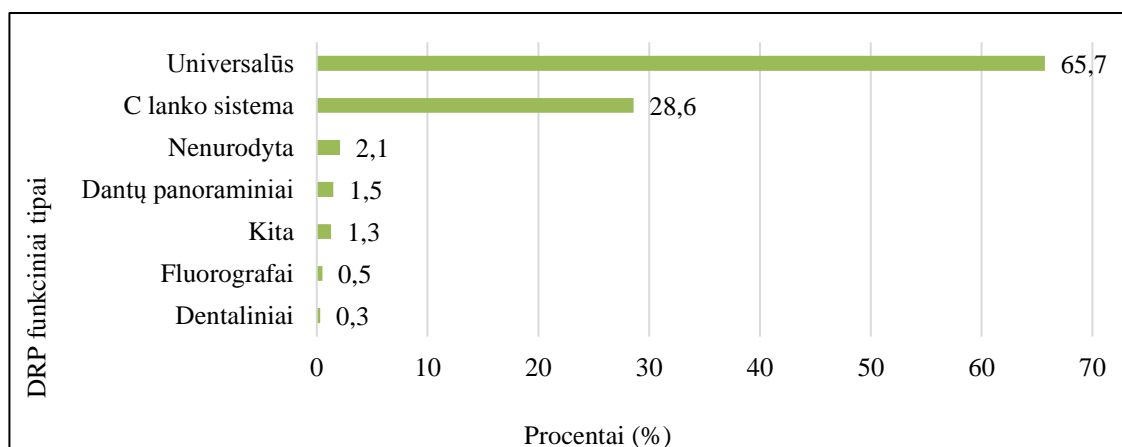
Veikimo tipas. 2017 m. pusė (50,8 %) naudojamų brangių DRP buvo analoginio tipo, 48,5 % – skaitmeniniai (8 pav.).

8 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal veikimo tipą (2017 m.)

Pagal funkcinį tipą didžiausią brangių DRP dalį sudaro universalūs DRP (65,7 %) ir C lanko sistemos (28,6 %) (9 pav.).

9 pav. Brangių DRP pasiskirstymas pagal funkcinį tipą (2017 m.)

7. NAUDOJIMO INTENSYVUMAS (TYRIMŲ IR NAUDOJIMO VALANDŲ SKAIČIUS)

Atliktų tyrimų ir procedūrų (toliau – tyrimų) skaičius. 2017 m. Lietuvos SPĮ su 388 brangiais DRP buvo atlikti **2.737.300** tyrimai. Daugiausiai šių tyrimų atlikta **Vilniaus apskrityje (753.006)**, sudarančių **27,5 %** visų Lietuvoje atliekamų tyrimų ir **Kauno apskrityje (665.847)**, atitinkamai sudarančių **24 %** visų Lietuvoje atliekamų tyrimų (3 lent., 9 pav.). Atitinkamai **1.000-iui gyventojų** teko vidutiniškai **919,9** tyrimų.

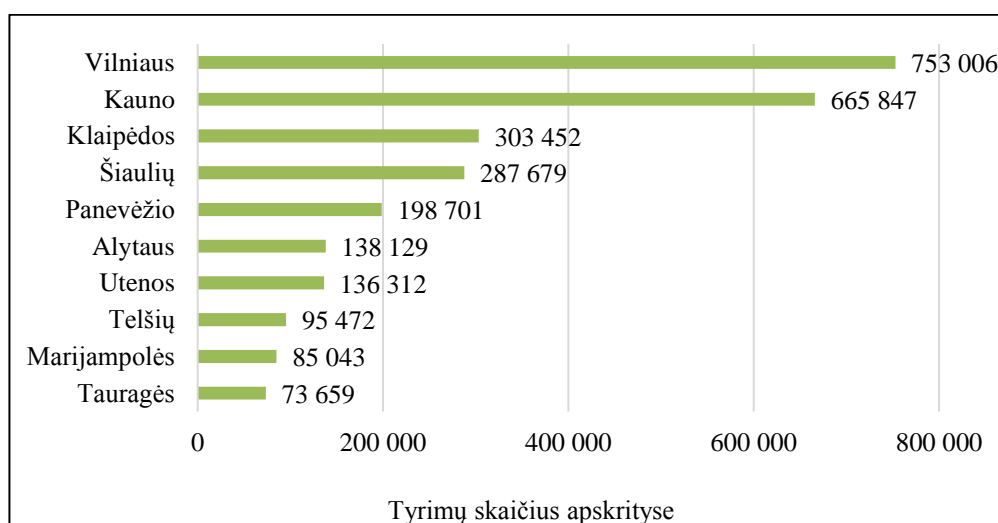
2017 m. kiekvienu brangiu DRP buvo atliekama vidutiniškai **655,8 tyrimai per mėnesį** (3 lent.).

3 lentelė. Brangiais DRP atliktų tyrimų skaičius (2017 m.)

Apskritis	Tyrimų sk. 2016 m.	Vidutinis tyrimų sk. 1 000-iai gyventojų	Vidutinis kiekvienu DRP atliktų tyrimų sk. per mėn.
Vilniaus	753.006	934,9	496,0
Kauno	665.847	1.182,4	772,3
Klaipėdos	303.452	956,5	569,6
Šiaulių	287.679	1.083,6	614,6
Panevėžio	198.701	908,4	613,2
Alytaus	138.129	1.000,2	719,4
Utenos	136.312	1.051,4	811,3
Telšių	95.472	711,7	636,3
Marijampolės	85.043	601,9	644,2
Tauragės	73.659	768,7	682,0
Iš viso:	2.737.300	–	–
Vid. tyrimų sk. 1.000-iai gyventojų:		919,9	–
Vidutinis kiekvienu DRP atliktų tyrimų sk. per mėn.:			655,8

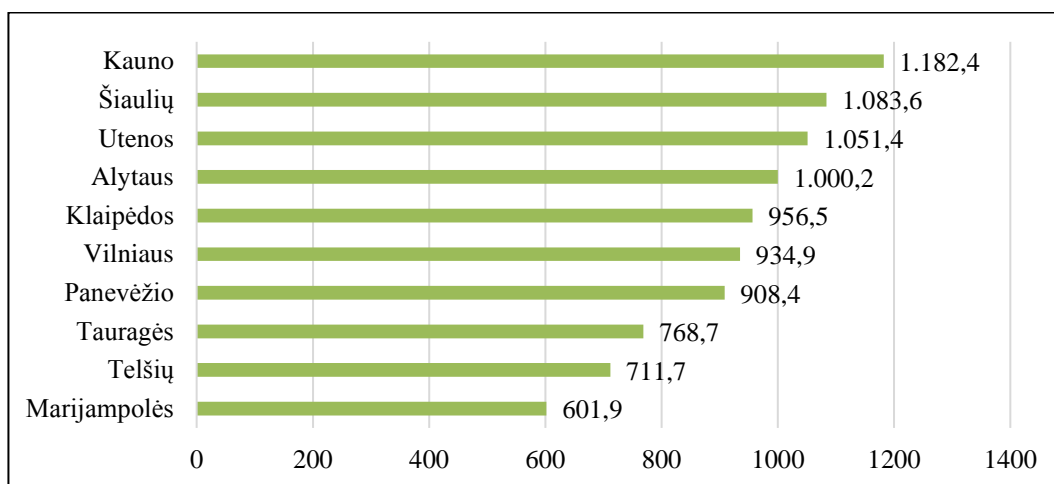
Daugiausiai tyrimų 2017 m. atlikta Vilniaus ir Kauno apskrityse, mažiausiai – Tauragės apskrityje (73.659 tyrimai per metus) (10 pav.).

10 pav. Brangių DRP tyrimų skaičius apskrityse (2017 m.)

Daugiausiai 2017 m. atliktų tyrimų 1.000-iai gyventojų teko Kauno (1.182,4) apskrityje, mažiausiai – Marijampolės (601,9) apskrityje (11 pav.).

11 pav. Brangių DRP tyrimų skaičius tenkantis 1 tūkst. gyventojų (2017 m.)

Palyginti atliekamų tyrimų skaičius su kitomis Europos šalimis nėra galimybės, nes Europos Sąjungos statistikos agentūra „Eurostat“, OECD nesistemina duomenų apie DRP skaičių šalyse ir jų naudojimo intensyvumą.

2017 m. daugiausiai tyrimų buvo atlikta naudojant stacionaraus universalus tipo DRP (4 lent.). Iš mobilių DRP daugiausiai tyrimų buvo atliekama naudojant C lanko sistemas.

4 lentelė. Pagrindinių DRP tipų tyrimų skaičius per metus

DRP tipas	DRP skaičius	Tyrimų sk. per metus
Stacionarus-universalus	216	2.399.528
Mobilus-C lanko sistema	108	63.083
Mobilus-universalus	40	39.327

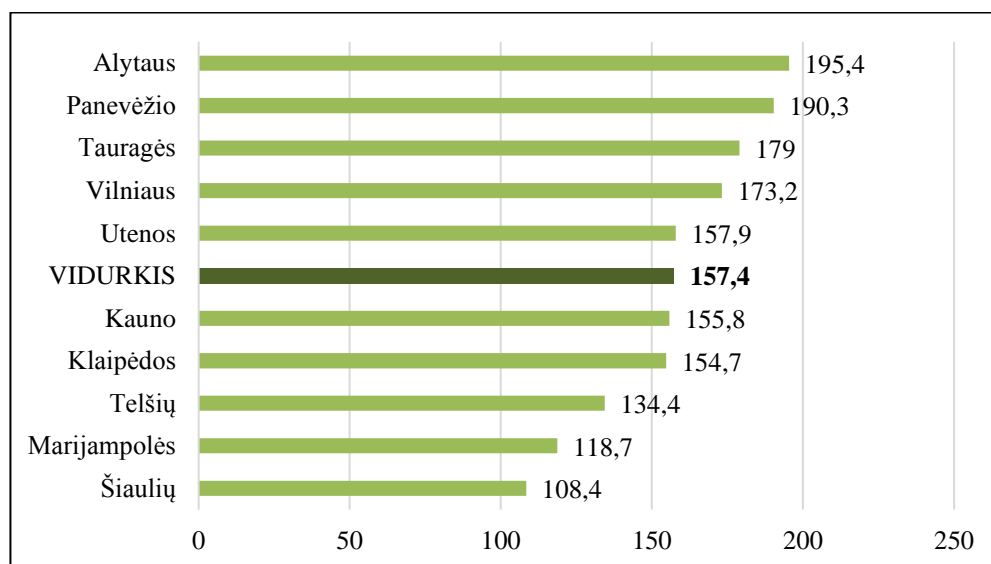
DRP naudojimo intensyvumas skirstomas į 3 kategorijas, priklausomai nuo atliekamų tyrimų skaičiaus per metus ir DRP tipo. Atsižvelgiant į Akreditavimo tarnybos kaupiamų duomenų specifiką, galima įvertinti stacionarių DRP ir C lanko rentgeno prietaisų naudojimo intensyvumą 2017 m. (5 lent.). Pagal per metus atliktų tyrimų skaičių, Lietuvoje dauguma (**91,6 %**) C lanko rentgeno prietaisų ir pusė (**54 %**) stacionarių DRP buvo naudojami **mažu intensyvumu**.

5 lentelė. DRP naudojimo intensyvumo vertinimas

DRP tipas	Naudojimo intensyvumas	Tyrimų skaičius per metus	Atitinkantis DRP skaičius Lietuvoje
Stacionarus DRP	mažas	iki 10.000	54 %
	vidutinis	10.000–20.000	29,5 %
	intensyvus	>20.000	16,5 %
C lanko rentgeno prietaisais	mažas	iki 1.000	91,6 %
	vidutinis	1.000–2.000	5,6 %
	intensyvus	>2.000	2,8 %

2017 m. kiekvienas brangus DRP Lietuvos įstaigose buvo naudojamas vidutiniškai **157,4 val. per mėnesį** (12 pav.).

12 pav. Vidutinė brangių DRP naudojimo trukmė (val.) per mėnesį (2017 m.)

8. BRANGIŲ DRP ĮSIGIJIMO KAINA

Remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-383 „Dėl medicinos prietaisų instaliavimo, naudojimo ir priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija 2016-02-17 įsakymas Nr. V-27) ir Akreditavimo tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. T1-954 „Dėl duomenų apie naudojamus medicinos prietaisus registravimo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija 2016-04-20 įsakymas Nr. T1-613), duomenys yra teikiami apie visus DRP, kurių įsigijimo kaina viršija 28.962 eurus.

2017 m. įsigyta 17 naujų DRP. Per 2017 m. įsigytų DRP vidutinė kaina – 193.968 eurai. Vidutinė stacionarių universalių DRP kaina – 297.325 eurai, mobilių C lanko sistemų vidutinė kaina – 106.236 eurai.

BRANGIŲ DIAGNOSTINIŲ RENTGENO PRIETAISŲ NAUDOJIMO LIETUVOS SPĮ IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. Brangių diagnostinių rentgeno prietaisų (DRP) skaičius. Akreditavimo tarnybos 2017 m. duomenimis, Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigose buvo 388 brangūs DRP, didžioji jų dalis (97,6 %) – viešosiose SPĮ. Pagal DRP skaičių, tenkantį 1 mln. gyventojų, Lietuvos rodiklis buvo 138,1 DRP. Palyginti su Europos šalimis nėra galimybės, nes tokie duomenys nekaupiami ir nepublikuojami tarptautinėse statistinių duomenų internetinėse prieigose. Didžiausias brangių DRP tankis 2017 m. buvo Vilniaus ir Kauno apskrityse. Atsižvelgiant į demografinius veiksnius bei išvystytą asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklą, daroma prielaida, kad brangių DRP prieinamumas šalyje yra užtikrintas. ***Rekomenduojama šiuo metu nedidinti bendro DRP skaičiaus viešosiose ASPĮ.***

2. Brangių diagnostinių rentgeno prietaisų eksploatacinis amžius. Vertinant pagal COCIR pateiktas rekomendacijas, brangių DRP eksploatacinis amžius visiškai neatitinka rekomendacijų. Lietuvoje per mažai naujų (0–5 m.) ir per daug 6–10 m. ar senesnių nei 10 m. brangių DRP. 96 DRP (24,7 %) yra senesni nei 15 m., bet vis dar naudojami šalies SPĮ. Vadovaujantis Kanados radiologų asociacijos rekomendacijomis, senesni nei 15 metų prietaisai neturėtų būti naudojami. ***Rekomenduojama, planuojant investicinius sprendimus, atkreipti dėmesį į seniausius DRP (15 m. ir daugiau) ir planuoti šių prietaisų naudojimo nutraukimą, juos nurašant arba pakeičiant naujais.***

3. Brangių diagnostinių rentgeno prietaisų naudojimo intensyvumas.

- Naudojimo intensyvumas vertintas pagal vidutinį su 1 DRP atliktų procedūrų skaičių per 1 mėnesį. Akreditavimo tarnybos duomenimis, su 1 DRP 2017 m. SPĮ vidutiniškai per mėnesį buvo atlikta 655,8 tyrimai ir tai 7 % daugiau nei 2016 m. Daugiausia tyrimų su DRP 2017 m. atlikta Vilniaus ir Kauno apskrityse, kur ir yra didžiausia jų koncentracija.
- Pagal DRP naudojimo intensyvumo klasifikaciją vertinti stacionarūs DRP ir C lanko rentgeno priemonės. 2017 m. pusė stacionarių (54 %) DRP naudoti mažu intensyvumu (iki 10.000 tyrimų), 29,5 % DRP naudoti vidutiniu ir 17,3 % šio tipo DRP naudoti dideliu intensyvumu (daugiau nei 20.000 tyrimų). Lyginant su pernai metų duomenimis, 2017 m. stebimi teigiami pokyčiai – visų trijų intensyvumo kategorijų rodikliai didėjo apie 2 %. Didžioji dauguma C lanko DRP (91,6 %) yra naudojami mažu intensyvumu (iki 1.000 tyrimų), 5,6 % DRP naudojami vidutiniu ir 2,8 % šio tipo DRP naudojami dideliu intensyvumu (daugiau nei 2.000 tyrimų). Palyginus su praeitų metų duomenimis, 2017 m.

ženklų C lanko rentgeno priemonės naudojimo intensyvumo pokyčių nestebima. ***Rekomenduojama racionalizuoti šių DRP eksploatavimą, sukuriant tinkamą infrastruktūrą (organizacinius, žmogiškuosius išteklius) tam, kad būtų galima padidinti stacionarių DRP potencialias naudojimo intensyvumo galimybes, siekiant vidutinio (10.000–20.000 procedūrų per metus) ar didelio naudojimo intensyvumo (>20.000 procedūrų per metus) bei C lanko rentgeno prietaisų potencialias naudojimo intensyvumo galimybes, siekiant vidutinio (1.000–2.000 procedūrų per metus) ar didelio naudojimo intensyvumo (>2.000 procedūrų per metus).***

LITERATŪRA

1. LR Oficialios statistikos portalas. Gyventojų skaičius 2017 m. pradžioje buvo 2 847 904. Prieiga internetu: <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=b0ee3446-8927-45a4-9e3a-403872b88143>
2. Canadian Institute for Health Information. Medical Imaging in Canada, 2007 (Ottawa, Ont.: CIHI, 2008, p. 12-13, 61). Prieiga internetu: http://secure.cihi.ca/cihiweb/products/MIT_2007_e.pdf
3. COCIR 50th Anniversary age profile edition 2009. Diagnostic medical imaging devices “The continued need for sustained investment” Sustainable Competence in Advancing Healthcare. European Coordination Committee of the Radiological, Electromedical and Healthcare IT Industry. Prieiga internetu: http://www.cocir.org/uploads/documents/-609-new_members_ws_-_del_3_-_cocir_age_profile_17_june_2009.pdf